

Полторак А. С.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Полозенко В. А.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

МІСЦЕ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах як для України, так і для інших країн світу процес глобалізації економічного, політичного та соціального середовища призводить до появи глобальних фінансових ризиків. Прагнення зайняти гідне місце в системі світового економічного простору вимагає якісного управління фінансовими ризиками у системі економічної безпеки України, яке є вкрай важливою проблемою, враховуючи політичну нестабільність та підвищення зовнішнього впливу на економіку України.

Сутність управління фінансовими ризиками у системі економічної безпеки у своїх дослідженнях розглядали такі науковці як С. І. Аніщенко [1], О. В. Дорофєєва [2] та інші. Високо оцінюючи результати досліджень зазначених науковців, зауважимо, що питання управління фінансовими ризиками та їх класифікації в системі економічної безпеки України потребує подальших досліджень.

У ст. 1 Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» зазначається, що «ризик – це ступінь імовірності певної негативної події, яка може відбутися в певний час або за певних обставин на території об'єкта підвищеної небезпеки і/або за його межами». Також у законі висвітлено, що управління ризиком – це процес прийняття рішень, а також здійснення певних заходів, що спрямовані на забезпечення мінімально можливого ризику [3, с. 1]. У Законі України «Про основи національної безпеки України» загрози національній безпеці трактуються як «наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України» [4].

На нашу думку, до категорії «фінансові загрози» слід віднести наступні: фіскальні кризи в ключових економіках; нерівність доходів; крах провідного фінансового механізму; зміну значущості долара як світової валюти; шоки від нестабільності цін на нафту; кризу ліквідності у ринків капіталу або банківських установ; вихід з ладу провідних інфраструктурних мереж.

Ми погоджуємося з думкою С. І. Аніщенко [1], що процес управління фінансовими ризиками в системі економічної безпеки можливо організувати через штучне створення таких ризиків, та розглядати таке управління як процес організації кризових явищ та вилучення з них вигод, а не тільки як антиризикове управління, спрямоване на зменшення негативних впливів фінансових ризиків [1]. Фінансові ризики характеризуються домінуючою позицією порівняно з іншими ризиками в системі економічної безпеки, мобільністю та схильністю до змін за рахунок інституційної структури системи економіки держави. В стратегії економічної безпеки концепція ризику має два важливих елементи: управління

ризиком, в процесі якого передбачаються, послаблюються або запобігаються імовірні критичні економічні ситуації, та оцінка ризику, що носить імовірнісний, експертний характер.

Враховуючи мінливість та неоднорідність фінансових ризиків та ризикоутворюючих факторів, управління фінансовими ризиками являє собою прийняття рішень в умовах кількісного вираження впливу цих ризиків на економічну безпеку держави. Концепція управління фінансовими ризиками в системі економічної безпеки України повинна охоплювати не тільки аналіз та управління наявними ризиками, але і дослідження питання прийняття рішень, які безпосередньо пов'язані з ризиком. О. В. Дорофєєва [2] вважає, що управління ризиками доцільно поділити на дві частини: аналіз ризику та конкретні заходи щодо його мінімізації, а саме: обґрунтування допустимих рівнів ризику, виокремлення методів його мінімізації, виділення варіантів вкладення капіталу, що пов'язане з ризиком, а також надання оцінки їх оптимальності, враховуючи порівняння величини ризику та ймовірної віддачі [2].

Систематизувавши сучасні дослідження щодо етапів управління фінансовими ризиками у системі економічної безпеки України, досліджено алгоритм управління фінансовими ризиками, основними етапами якого є: комунікації та консультації із зацікавленими сторонами; висвітлення контексту управління фінансовими ризиками; оцінка фінансових ризиків, що поділяється на три умовних етапи: визначення фінансових ризиків та документування їх характеристик, аналіз фінансових ризиків, виявлення ступеню ризику; обробка фінансового ризику та моніторинг і контроль.

Отже, сутність управління фінансовими ризиками в системі економічної безпеки держави полягає у систематичному застосуванні процедур і практик відносно до комунікації, встановлення контексту, політики менеджменту, виокремленню, комплексному аналізу, оцінки, моніторингу і контролю фінансових ризиків, джерелом яких є невизначеність.

Список використаних джерел:

1. Аніщенко С. І. Управління фінансовими ризиками у системі економічної безпеки / С. І. Аніщенко / Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2014. – № 2. – С. 78–88.
2. Дорофєєва О. В. Фінансові ризики лізингових компаній України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / О. В. Дорофєєва ; Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль, 2004. – 19 с.
3. Про об'єкти підвищеної небезпеки : закон України від 18.01.2001 р. № 2245–III / Верховна рада України. – Офіц. вид. – К. : Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 15.
4. Про основи національної безпеки України : закон України від 19.06.2003 р. № 964–IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39.